

הכתוב להיום

• מאמרו השבועי של הגאון רבי חיים יוסף אקרמן שליט"א •

עוצמת השבר

פרנס טוב

עוצמת השבר במסירת התורה לאור הפרשה

הכתוב להיום

• מאמרו השבועי של הגאון רבי חיים יוסף אקרמן שליט"א •

פרנס טוב | עוצמת השבר במסירת התורה לאור הפרשה

ב.

אך בתוך כדי דבור ובאותו פסוק (י) נודע למשה כי נתתי אותו את אהליאב בן אחיסמך משבט דן ומן הירודים שבשבטים מבני השפחות שהשווהו המקום למלאכת המשכן לבצלאל שהוא מגדולי השבטים, ואכן גילו לנו בזה שלא נכר שוע לפני דל (ל"ה ל"ד - רש"י) אך מפתיע לשמוע שמלא אתם חכמת לב לעשות כל מלאכת חרש וחשב, ושניהם כאחד נתברכו בברכה שלהורות נתן בלבם - שלמרות שיש חכמים רבים שהם קשים להורות לאחרים, זכו אהליאב ובצלאל להורות מחכמתם לאחרים.

(אבע"ז)

ויגיד עליו רעו שבלי שתהא דעתנו משכלת ומבנת במה זכה אהליאב בלא זכות אבות וכלי להיות בנן של קדושים להקבע בספרו של אדם הראשון ולהיות מתוקן מאותה שעה לתפקידו הרם, ועל שניהם יחד נמלך משה עם הצבור (ל"ה ל') באם הגונים הם בעינייהם. ולמפקקים בבחירת בצלאל ומטילי דופי מכיון שהוא אחיינו של משה ואהרן, נכד לאחותם, באה בחירת אהליאב וטופחת על פניהם שהרי בנשימה אחת מוכרז גם הפרנס שאין לו שום קשרי משפחה.

קל אמונה - ואין עול! צדיק וישר הוא הנותן לאיש כפעלו וכהזדככותו.

ועשה - בצלאל ואהליאב, כאיש אחד ובלב אחד!

ורק על הארון שהוא כנגד כסא הכבוד מסר בן אורי נפשו על המלאכה יותר משאר החכמים לפי שרק הוא היה בצל א-ל וידע סוד הדברים ולהיכן הם מגיעים - ויעש בצלאל.

לא זו אף זו - ויקרא משה אל בצלאל ואל אהליאב ואל כל איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה בלבו. מי ילד לנו את כל אלה, והאם גם המה נקבעו בספרו של אדם הראשון והוקדשו בטרם נוצרו בבטן. ובלב כל חכם לב נתתי חכמה (ל"א ר') - אין הקב"ה נותן חכמה אלא למי שיש בו. (ברכות נה.) ומהי החכמה הראשונית והמקורית. ויבאו כל איש אשר נשאו לבו וכל אשר נדבה רוחו אותו. (ל"ה כ"א)

על החכמים העושים במלאכה

ומכאן שלהופיע ולהזכר בספרו של אדם הראשון ולהוכח שכל אחד נתקן מאותה שעה (מדרש שהביאו הרמב"ן) צריך אדם שנבחר בזכות מעשה אבותיו, ונתברך מפי עליון בכישורים עילאיים שמתוך כך איגלאי מילתא למפרע ופוק חזי מאן קמסהיד עליה שבטרם יצרו בבטן ידעו לו והקדישו כבר בטרם צאתו מרחם.

...

חובתנו בשעה גורלית זו:

מי לה' אלי!

עברו משער לשער

במחנה וחזקו איש את

עצמו ואיש את אחיו

וקרבו להיות מהאנשים

שנשא לבם אותם

לגבוה בדרכי ה' ולומר:

אנכי אעשה כל אשר

אדוני דבר!

דבר - כי שומע עבדך!

ובהר ציון תהיה פליטה -

והיה קדש!

מי הוא שיזכה לומר:

אנא עבדינא שלא

תשכח תורה מישראל!

...

ומזה נוכל להקיש ולשמוע שכשם שאין (ירמיה) בן חלקיה רשאי להשתמט מתפקידו ולומר נער אנכי ולא ידעתי דבר, אלא ימתין ליד ה' שתגע על פיו ותאמר לו: הנה נתתי דברי בפך, כך חובתו של כל הכתוב בספרו של אדם הראשון להמתין לרגע המכונן שיקרא ה' בשמו ויכריז עליו שמעותדת לו פרנסות וחובתו לבצענה וליתן נפשו עליה.

וידבר ה' אל משה לאמר - ראה קראתי בשם בצלאל (ל"א א')

אמר ר' יוחנן פרנס טוב הקב"ה בעצמו מכריז עליו דכתיב ויאמר ה' אל משה לאמר קראתי בשם בצלאל. (ברכות נה.)

אמר ה' למשה - ראה קראתי בשם, ומשה אמר לישראל ראו קרא ה' בשם.

והטעם כי ישראל במצרים פרוכים בעבודת חומר ולבנים. לא למדו מלאכת כסף וזהב וחרושת אבנים טובות ולא ראו אותם כלל. והנה הוא פלא שימצא בהם אדם חכם גדול בכסף ובזהב ובחרושת אבן ועץ וחושב ורוקם ואורג כי אף בלומדים לפני חכמים לא ימצא בקי בכל האומניות כולם. והיודעים והרגילים בהם - בבה ידיהם תמיד בטיט ורפש לא יוכלו לעשות בהן אומנות דקה ויפה.

ועוד שהוא חכם גדול בחוכמה בתבונה ובדעת להבין סוד המשכן וכל כליו למה צו ואל מה ירמוזו [וידע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ - ברכות נה.] ולכן אמר ה' למשה שיראה הפלא הזה וידע כי הוא [יתברך] מלא אותו רוח אלקים לדעת כל אלה בעבור שיעשה במשכן כמו שהיה רצונו לעשות המשכן במדבר, ולכבודו בראו כי הוא קורא הדורות מראש. (רמב"ן שם)

וזכות זקנו - בן אורי בן חור - למטה יהודה היא שעמדה לו שהרי אהרן דודו הבין מזבוח שלפניו עד כמה פרוע העם שהרגוהו לחור שהיה מוכיחם (ל"ב ה' ברש"י) וכל המוסר נפשו למחות ולהוכיח לעוברי עבירה להצילם מכשלוך, מתן שכרו כתוב בצדו ויוצא חלציו הצעיר (עיין סנהדרין סט:) יועד להקים המשכן ומסר נפשו לעשות הארון ולפיכך נקרא על שמו. (ל"ז א')

ולמרות כן אין מעמידים פרנס מעולה זו שהוקדש על פי גבוה אלא אם כן נמלך בציבור, אמר לו הקב"ה למשה: משה, הגון עליך בצלאל. אמר לו ריבונו של עולם אם לפניך הגון, לפני לא כל שכן, אמר לו אף על פי כן לך אמור להם. הלך ואמר להם לישראל - הגון עליכם בצלאל, אמרו לו אם לפני הקב"ה ולפניך - הוא הגון, לפנינו לא כל שכן.

(ברכות נה.)

...

וכיצד מישם הוא זאת בפועל?

ובשנת שלש למולכו שלח את מיטב שריו ועמהם הלויים והכהנים ללמד בערי יהודה תורה ולהורות לבני ישראל כי על הכהנים והלויים ללמד ולהורות בכתוב ככל אשר יורו אתכם הכהנים הלויים. (שם י"ז - י"ח) ויסבו בכל ערי יהודה ועמהם ספר תורת האלקים וילמדו בעם, ומתן שכרם כתוב בצדה שויהי פחד ה' על כל ממלכות הארצות אשר סביבות יהודה ולא נלחמו עם יהושפט. (בזכות

שלמדו תורה - רש"י)

בד בבד לגודל חביבותו לכל אחד מהיושבים ראשונה במלכות התורה, יוצא הוא מגדרו וסוחף הוא אותם בהתלהבותו שיואילו גם המה לנשא את לבם ולומר אנחנו נעשה את אשר אדוני דבר. ניקח מטה הנדודים בידנו האחת ואת ספר תורת ה' בידנו השנייה ונסב בכל ערי יהודה כדי להנחיל מורשה לדור יבוא ולרתך את החולייה הנוספת בשושלת הקשורה ובאה מסיני והלאה

...

יאמר כן. וטעם אשר נשאו לבו לקרבה אל המלאכה כי לא היה בהם שלמד את המלאכות האלה ממלמד או מי שאימן בהם ידיו כלל. אבל מצא בטבעו שידע לעשות כן ויגבה לבו בדרכי ה' לבוא לפני משה ולומר לו: אני אעשה כל אשר אדוני דובר. וכל ברואי עולם הושוו בנשיאות לב זו כנאמר כל הנשים אשר נשא לבן אתנה בחכמה טוו את העינים (ל"ה כ"ז) שהרי העידו רבותינו (שבת ע"ד) שחכמה יתרה היתה בעשייתן כשטוו על גבי בהמה, הרי שגם המה מסוגלות לנשיאות לב להשמיע בגאון קולן ולומר לבורא יתברך אנו נעשה כל אשר אדוני דבר.

הא קמן שלבניין המקדש שתכליתו ומטרתו היא "ושכנתי בתוכם" ראויים ומוכשרים אלו שהוקדשו והוכנו לתפקיד באיתערותא דלעילא, ורוח ה' המתנוססת בהם עוד בטרם נוצרו בבטן חייבת להשלים את חובתה ותפקידה, אלא שממתינה היא להכרזה מפי עליון ולקבל את הסכמת הצבור שימלכו בו.

אך מאידך יש פרנס וממונה שכחו מכה איתערותא דלתתא שבהשמע בחללו של עולם הקריאה האלקית "מי לה' אלי" לצורך השלמת כל מטרה רוחנית גובה לבו בדרכי ה' ונושא את עצמו מכה לבו לומר לבורא: אנכי אעשה כל אשר אדוני דובר!

והיא שתעמד לו שיצרפוהו [אמנם בעולם שם] לאותם השנים שזכו ונקראו בשם בטרם נוצרו בבטן ונחקקו בספרו של אדם הראשון.

ג.

ויגבה לבו - בדרכי ה'. (דברי הימים ב' י"ז)

שבח שנתעטר בו המלך יהושפט שהיה ה' עמו בהלכו בדרכי דודי אביו הראשונים ודרש רק לאלקי אביו [ולא לבעלים] ובמצוותיו הלך ולא כמעשה ישראל והיה לבו כלב דוד אביב שהיה משועבד לאביו שבשמים. (רש"י שם) והכין ה' את הממלכה בידו, ובני יהודה עטרוהו בעושר וכבוד רב ולמרות כן גבה לבו בדבר זה שלא הלך כי אם בדרכי ה' וציין רש"י דוגמא לכך: אשר נשא לבן אתנה בחכמה. (וזהו ממש כדברי הרמב"ן)

וכן במצודת דוד: רצה לומר אף שהיה לו עושר וכבוד לא גבה לבו בעבורם, כי אם במה שהלך בדרכי ה' כי כל העושר והכבוד לא נחשב לו למאומה מול דרכי ה'.

אך להרמב"ן הנ"ל תולדתה של ויגבה לבו בדרכי ה' היא ההכרזה: אני אעשה כל אשר אדוני דבר.

ואכן מצינו ביהושפט שעטרו לראשו עטרה

נוספת "ואת יראי ה' יכבד" - זה יהושפט בן יהודה שבשעה שהיה רואה תלמיד חכם היה עומד מכסאו ומחבקו ומנשקו וקורא לו רבי רבי, מרי מרי. (מכות כד.)

הלב המוקיר והמעריך תורה ולומדיה ומוכן לותר על כתר המלכות ולהסירו בפני אותם שבי מלאכים ימלוכו - רבנן דאיקרו מלכים (סוף הגיזקין) ולחבקו ולנשקו בחבה יתרה, מסוגל להגביה ולנשא עצמו ולומר אנכי אעשה את אשר אדוני דבר, ואלך רק בדרכי דוד למרות העושר והכבוד הרב שנפל בחלקו.

וכיצד מישם הוא זאת בפועל?

ובשנת שלש למולכו שלח את מיטב שריו ועמהם הלויים והכהנים ללמד בערי יהודה תורה ולהורות לבני ישראל כי על הכהנים והלויים ללמד ולהורות בכתוב ככל אשר יורו אתכם הכהנים הלויים. (שם י"ז - י"ח) ויסבו בכל ערי יהודה ועמהם ספר תורת האלקים וילמדו בעם, ומתן שכרם כתוב בצדה שויהי פחד ה' על כל ממלכות הארצות אשר סביבות יהודה ולא נלחמו עם יהושפט. (בזכות שלמדו תורה - רש"י)

בד בבד לגודל חביבותו לכל אחד מהיושבים ראשונה במלכות התורה, יוצא הוא מגדרו וסוחף הוא אותם בהתלהבותו שיואילו גם המה לנשא את לבם ולומר אנחנו נעשה את אשר אדוני דבר. ניקח מטה הנדודים בידנו האחת ואת ספר תורת ה' בידנו השנייה ונסב בכל ערי יהודה כדי להנחיל מורשה לדור יבוא ולרתך את החולייה הנוספת בשושלת הקשורה ובאה מסיני והלאה.

ד.

מקריט ספר המעטירה עולה ובאה הזעקה של המאיר ובא - בן הג"ר שמחה זצ"ל - על ההעדר הגדול של מעתיקי השמועה לנערי וילדי קהל מי מנה, ועל הפרצה ההולכת ופושא למגינת לב הקרובים אל החלל בחנוכם של הצורבים ובחיבורם אל השורשים היונקים ובאים ממעונות אריות ומהררי בשמים.

ובמכתבו שהתפרסם בעירו ומשם לכל מקהלות עם קדש כי די בכל אתר ואתר [בדור אשר עוף השמים יוליך את הכל כמין ימא לטיגין] מתחנן הוא לרומם את יקר תפארתם של שמרי הטף והמוסרים עצמם, אונם וזמנם למלאכת קדש זו. בבחינת שציבור ההורים יתנו יקר למלמדים ויכבדום ב"עליות" שירימו קרנם ויעטרום בזהובים כדי שדבר תורה - מעות יקנו.

אלו מספר דוגמאות היוצאות ללמד לא רק על עצמם אלא על הכלל כולו.

בורא עולם אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו מתאוה ומשתוקק כי לא תשכח תורה מפי זרעו ושנעבירנה לדורות יבאו כדרך שמשנה קבל מסיני ומסרה ליהושע ומשם עד דורנו אנו שמעונו להקביל בקרוב פני משיח צדקנו.

ומכיוון שכך חייבים לקום מתוכנו חכמי לב שישא לבם אותם בחכמה ולגבוה בדרכי ה' ולומר לפניו בפה מלא ובהכרה עילאית: עבדך - יעשה כל אשר אדוני דבר.

ובאם זו כרגע חובת השעה, עת לעשות לה' הפרו תורתך, אעזוב את מסגרת לימודי בכולל למרות התעלותי הגדולה, ואקדיש את עצמי ועתותיי להשביע את רצונך מעם סגולתך ולהיות חלק בלתי נפרד מהסובבים בערי יהודה וספר תורת ה' בידם כדי להורישנה ולחוקקנה על לבות הנערים הקטנים שהן בנייר חדש שאפשר לחרוט עליו בחרט ברזל כי ה' הוא האלקים.

ואמנם כדי להשקיע קול המונה של רומי המשמיע קול הבל ההבליים של כבוד מדומה ומשכורת מכובדת כדי להשקיע ולקנות את הדירה השלישית עם קבוצת הרכישה, טובות ומועילות המה הצעותיו של המרא דאתרא שליט"א לצפותן בזוהבים ולכבדם במעלות חיצוניות.

חובתנו בשעה גורלית זו: מי לה' אלי! עברו משער לשער במחנה וחזקו איש את עצמו ואיש את אחיו וקרכו להיות מהאנשים שנשא לבם אותם לגבוה בדרכי ה' ולומר: אנכי אעשה כל אשר אדוני דבר! דבר - כי שומע עבדך!

ובהר ציון תהיה פליטה - והיה קדש!

מי הוא שיזכה לומר: **אנא עבדינא שלא תשכח תורה מישראל!** (ב"מ פה:)

למעלה מששים שנה.

אותו מחנך אשכנזי - ממדינת אשכנז - נצטווה על ידי צופה הדורות ששמוהו כנוטרה את הכרמים - מרן החזו"א זצ"ל - לרתום כישרונותיו וחכמתיו החיצוניות ולהקים "סמינר" לבנות בני - ברק, ולדורותיהן נקבעה הסטיגמה - "ולפיות" - על נשות התלמידי

• • •

זו כרגע חובת השעה,
עת לעשות לה' הפרו
תורתך, אעזוב את
מסגרת לימודי בכולל
למרות התעלותי הגדולה,
ואקדיש את עצמי
ועתותיי להשביע את
רצונך מעם סגולתך
ולהיות חלק בלתי נפרד
מהסובבים בערי יהודה
וספר תורת ה' בידם
כדי להורישנה ולחוקקנה
על לבות הנערים הקטנים
שהן בנייר חדש שאפשר
לחרוט עליו בחרט ברזל
כי ה' הוא האלקים

• • •

חכמים שזכו להיות מחברות קדש לראשי הישיבות וכמחנכות לדור שלישי של בנות בני ברק.

אך הבא ונשית לב אל המסילה שדרכו בה מורי דרכנו וראשי עמנו, שהמה בחרו בדרכו של יהושפט שלמרות עושרו וכבודו המופלג, ולמרות הערכתו העצומה לכל תלמיד חכם השקיע רבות בהנחלת ה"ויגבה לבו בדרכי ה'" הוי אומר היאך לשלהב שלהבת אש קודש שכל אחד יפיק מעצמו את נשיאות הלב להכריז לעצמו ולאחר מכן לכל הסובבים אותו: אנכי אעשה כל אשר אדוני דבר. ומכיוון שהתורה שצווה לנו משה חובתה ומטרתה היא להיות מורשה לכל קהילות יעקב, ומאחר ובסיני נתחייבנו להודיעו לבנינו ולבני בנינו יום עמדתנו בחורב, וכל שונאינו לדורותיהם מבית ומחוץ ידעו אל נכון שכאשר יתמו הגדיים שוב אין שום סיכוי להמשך התייששים מסרו נפשם וראו זאת כחובת קדש להטיל האדרת על כתפיהם של המורמים בעם ולחייבם ליטול לידם את שרביט הנהגת מוסדות החנוך ממסד ועד טפחות, כדי לעשות רצונו יתברך ושישמח ה' במעשיו.

מרן החזו"א ברוח קדשו ראה צורך שב"אם המושבות" המתפתחת יוקם בית ספר לבנות אצל הפרדסים הנותנים פירות הדר, והאציל מסמכותו על הג"ר משה הכהן אילובצקי זצ"ל שיכניס ראשו בעול זה, והיא שעמדה לו שעד היום שוקק בית בספר מבנות האברכים המחדשים כנשר פני העיר הגדולה, ובכל שנה ישנם כ-5 עד 7 כתות במחזור.

וכמו כן הטיל על הג"ר יעקב אדלשטיין זצ"ל שמלבד אדרת הרבנות המקומית שירש מאביו המנוח, יעטה על עצמו את גלימת ראש ישיבת "השרון" כשהוא עצמו טורח לבא ולבחון את הנערים הצברים שהתקבצו ובאו לשתות מאותו מקור מים חיים.

וצא וראה בדרכי הג"ר שלום הכהן כהנוביץ זצ"ל שנשלח ע"י מרן ה"קהילות יעקב" לדור כאברך ברחובות החלוצית, וכשהתחילו חששותיו לחינוכם של בניו שגולדו לו לא ותר לו הסטייפלער וחייבו לפתוח להם תלמוד תורה, ומן "הבאר" ההיא משקים העדרים זה

מי לה' אלי!

זכות העלון לרפואת הבחור **איתן דוד** בן **פנינה** חיה נ"י לרפ"ש

יו"ל ע"י המכון להוצאת כתבי הגאון רבי חיים יוסף אקרמן שליט"א | לקבלת הגיליון בדוא"ל: mlkr8114@gmail.com